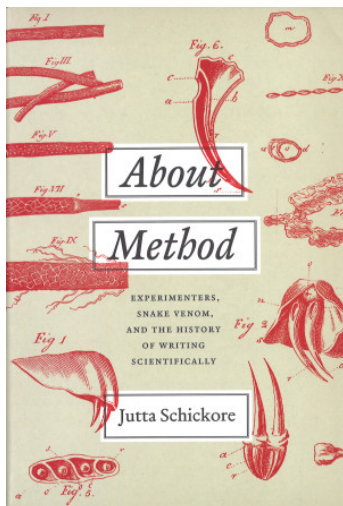

Metodenenes historie

ANMELDELSER

KETIL SLAGSTAD

Medisinsk redaktør, Tidsskriftet

Jutta Schickore

About method

Experimenters, snake venom, and the history of writing scientifically. 316 s.
Chicago, IL: The University of Chicago Press, 2017. Pris USD 50

ISBN 978-0-226-44998-2

«Jeg hadde ønsket at de herremennene, som bekreftelse, ville ha sett mange andre duer og mange andre dyr av forskjellig størrelse bli bitt av den samme ormen som hadde drept de fem duene, for å se om den sinte giften virkelig hadde uendelige krefter.» Det skrev den italienske vitenskapsmannen Francesco Redi (1626–1697) i et brev til Cimento-akademiet i Firenze i 1670. Brevet var en kritikk av den franske apotekeren Moyse Charas' (1619–1698) eksperimenter med slangegift som hadde blitt publisert noen måneder tidligere. Charas mente at det ikke var giften i seg selv som var dødelig. Snarere var ormebitt dødelig kun når ormen var sint, for da ville sinte ånder strømme

ut av tennene og inn i byttedyret. Der Redi etterspurte flere eksperimenter med gjentatte funn, vektla Charas sammenlikning og trakk slutninger ved å variere eksperimentbetingelsene med aggressive og rolige ormer på forskjellige byttedyr. Eksperimentet som metode sto imidlertid sentralt hos begge, og som Jutta Schickore skriver i *About method*, var det gjennom dette, og ikke gjennom resonnement alene, at kunnskap oppsto.

Schickore ønsker ikke bare å fortelle slangegiftekspérimentenes historie. Hennes hovedambisjon er å bruke eksperimentene med slangegift fra 1600-tallet og fremover for å fortelle en bredere vitenskapsteoretisk historie frem til midten av det 20. århundre med *vitenskapelig metode* som studieobjekt. Giftforskningen er ifølge Schickore et godt utgangspunkt for å følge eksperimentets lange historie ettersom slangegiftekspérimentene var kontroversielle og komplekse, og derfor har etterlatt oss omfattende metodebeskrivelser. Funnene har dessuten fått relevans for mange fag, som patologi, fysiologi, bakteriologi og immunologi. Schickore viser også hvordan vitenskapelig tekster er historiske objekter der narrativ, struktur og publiseringskanaler er vevd sammen med metodiske vurderinger og betraktninger om eksperimentets vitenskapelige rolle. Skal vi historisere vitenskapelig metode, må vi vie alle disse forskjellige lagene – hva Schickore kaller *metodens diskurs* – vår oppmerksomhet. Med denne fremgangsmåten viser hun også hvordan metodediskursen er formet av ytre forhold.

Schickore ender som sagt sin studie rundt midten av forrige århundre. Den stringente strukturen som kjennetegner dagens medisinske artikler – IMRAD-strukturen (Introduction, Methods, Results and Discussion) – vokste frem på 1930-tallet og ble raskt normen. Mest fascinerende for denne leseren var å se hvor fattige og anemiske metodeavsnittene i dagens medisinske publikasjoner fremstår sammenliknet med de frodige metodebeskrivelsene fra det 17. og 18. århundre. Bare av den grunn kan jeg anbefale boken.

Publisert: 1. oktober 2018. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.18.0415
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 8. februar 2026.